

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Verene crediderint in illum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Pater & filius
diverse
personae.

§. 3. Tertullianus contra Praxeam c. 22. probat patrem & filium distingui, negat enim se a seipso venisse, affirmat a patre venisse. Eodem modo, & Athanasius contra gregales Sabellij. *ὁ ὢ ἀπιστὸν ὁ ῥημάτων ἐξόντα, ἀλλὰ τοῖς τοῖς αὐτοῖς, ἐξουσίᾳ ἐν τῷ μόνῳ ἐννοῦναι περὶ τοῦ νομίζεσθαι, δύο ὅντα ἔχει ἀλήθειαν, ἀγνοεῖς τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν. τίς οὖν σοὶ περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν ἐστὶν κοινωμία; πῶς ὁ παὶς ὁ δευτέρου δέξῃ φωνὰς ἢ ἐγὼ φωνὰς καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἑαυτῷ.* Non genitor alienum dissimilemque de se genuit, sed sibi consimilem. Si igitur unum existimas, cum reuera duo sint, pater & filius, quae tibi cum Ecclesiastica doctrina communio superest: quomodo voces Domini excipies? Ego & pater, inquit, unum sumus.

His cum dicit, ego & pater duas personas, cum vero unum dicit, substantiam individuum credere nos iubet. Cum iterum dicit, Sumus, pluralitatem personarum significat.

Augustinus de generatione aeterna etiam interpretatus est Tract. 31. Magnifice utrumque monstravit. Ab ipso, inquit, sum, quia filius de patre, & quicquid est filius, de illo est, cuius est filius. Ideo Dominum Iesum dicimus Deum de Deo, patrem non dicimus Deum de Deo, sed tantum Deum: & dicimus Dominum Iesum lumen de lumine, patrem non dicimus lumen de lumine, sed tantum lumen, ad hoc ergo pertinet quod dixit, Ab ipso sum, Quod autem videtis me in carne, ipse me misit. Vbi audis, Ipse me misit, noli intelligere naturae dissimilitudinem, sed generantis auctoritatem. Quod etiam annotavit inter caeteros Cyrillus.

Quod in quibusdam additur exemplaribus & si dixero &c. ex c. 8. translatus est.

VERSUS 30. 31.

Quarebant ergo eum apprehendere: Et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant, Christus cum venerit, nunquid plura signa faciet, quam quae hic facit?

QUESTIO I.

Verene crediderunt in illum?

§. 1. **M**itos de turba in eum credidisse Evangelista testatur multitudine miraculorum motorum. Christum enim negant *ἀποκρίσσειν*, plura facturum, quam hic faciat. Calvinus veram eos fidem habuisse negat. Credendi verbum improprie sumi ait, nec aliud significari, quam eos se de Ies. Christo audito, es praebe. Exiguam fuisse boni affectus scintillam, eamque tam honorifico titulo Deum dignari.

At nulla causa est, cur turbam credidisse negemus, cum id Evangelista confirmet, nec enim unquam in Evangelio dicuntur credidisse, qui non vere proprieque crediderunt. Quod si hoc modo verba scripturae torquenda sunt, nihil certi habebimus. Multi crediderunt in eum. Hoc est, audire eum voluerunt, non proprie crediderunt. Quasi vero credentes in eum non opponantur infidelibus, ut hic, ita aliis scripturae locis. Augustinus de vera interpretatur fide. Humiles, inquit, faciebat Dominus, principes insaniebant, & ideo medicum non solum non agnoscebant, sed etiam occidere cupiebant. Erat quaedam turba quae suam aggritudinem cito vidit, & illius medicinam sine dilatione cognoscebat. Videte quid sibi dixerit turba ipsa commota miraculis: Nunquid Christus cum venerit plura signa facturum est? Vtique si duo non erunt, hic est, crediderunt ergo in eum dicentes ista.

Nec modo Augustinus & alij interpretes ac patres:

sed haeretici etiam de vera fide accipiunt. Bullingerus vocat pios & simplices, qui Evangelio ex dunt hoc Caluini loco. Bucerus ait Christum agnouisse, nihil offensos *ἰσχυρῶς* humilitate vel generis, vel conuersationis. Contra eundem Caluinum etiam Musculus insurgit. [Hic videmus, inquit, vnam & eandem veritatem praedicationem, simplicioribus ad instructionem prodelle, reliquis vero materiam contradictionis generare. Item fuerunt ob eadem omnium oculis signa & miracula, ex quorum aspectu, & accurata consideratione lecti in ipsum crediderunt.] Reprobi autem ut Bucerus falso ait, nihil in Christo, nisi humilia, & abiecta, quibus offenderentur, videre potuerunt. Vnanimis igitur illi Caluinum oppugnant.

§. 2. His auditis Pharisei & Sadducei mitterunt, ut apprehenderent eum, praetextu seditionis scilicet, quod de eo alter carentur, sed reuera quod invidia & furore magis irritarentur, quo magis Christi se gloria exerebat. Se enim negligi, ad Christum accurrere vndique ceteris videbant. Neque alias causas habere suae persecutionis principes, Episcopos, sacerdotes, monachos. Calvinus calumniatur, quam quod veteri doctrina, & fide sua enim vocant humanas traditiones ordinem. Hierarchico praeferito omnes fere doctrinam amplectuntur evangelicam, evangelij predicatorum audiunt.

Respondeo: multiplicem esse calumniam. Non traditionem humanam traditiones fidei volunt, sed assensum eorum, quae Deus reuelauit, siue scripta illa sint, siue non sint. Inter eas traditiones prima est, & diuinorum eloquiorum conservatrix fidelissima, quae bibliorum nobis systema diuinum auctoritatis & authenticum proponit. Sunt enim nonnulla credenda, quae neque in scriptura aperte inueniuntur, neque euidenter ex ea deducuntur: ut 13. sessione Coll. Ratisbon. ostensum est. Si vere & absque praediuicio rem inspicimus inuenimus profecto, loco scripturae ab aduersariis glossas humanas, easque nouitiasque substitui, & credendas obtundi. Ita Zwinglius cum somniantem seu albus, seu ater spiritus exemplum suggesserit, quo fieri pro verbis Domini, Hoc est corpus meum substitueret; Hoc est figura corporis mei, non Domini nobis verba, sed sua somnia credenda Ecclesiae proponit, pro quare hodieque laborat totus Calvinismus. Nos potius veterum iudicia sequimur, monet sem. 193. Augustinus, ut Ecclesiae regula, sanctaque patrum traditio, a quod iudicia, in perpetuum firma solidaque permaneat, & l. 28. contra Faustum c. 2. 6. Cum copiam Matthaei Evangelium recitare Apostoli eius, ubi narratio naturae eius tota continetur, continuo dices illam rationem non esse Matthaei, quam Matthaei esse dicit vniuersa Ecclesia ab Apostolicis sedibus vsq. ad praesentes Episcopos certa successione producta. Tu mihi quid contra lecturus es? Aliquem forte librum Manichaei, ubi Iesus negatur esse natus ex virgine. Sicut ergo ego credo illum librum esse Manichaei, quoniam ex ipso tempore, quo Manichaeus vivebat in carne, per discipulos eius certa successione discipulorum vestrorum ad vestra vsque tempora custoditus atque perductus est: sic & istum librum crede esse Matthaei, quem ex illo tempore quo Matthaeus ipse in carne vixit, non interrupta serie temporum, Ecclesia certa connexionis successione vsque ad tempora ista perduxit. Et dic mihi, cui libro potius credere debeamus, eiusne Apostoli qui Christo cum adhuc in terra esset, adhaeserant. An nescio cui Persa qui tanto post natus est?

In eum sensum Euseb. l. 1. de demonstratione Evangelica. Concilium Nicen. 2. act. 7. Synod. 8. Constan. canon. 1. Et olim Dionys. Areop. de Eccles. Hier. c. 7. disputant. Nunc vero cum non de scripturae textu plerumque, sed mente & sensu agatur, tota est de traditionibus disputatio. Calvinus v. 31. illa verba. Multi crediderunt in eum, interpretatur de fide improprie dicta. Caeteri interpretes, & patres de fide propria & vera; in eo igitur tota

Tota controuersia non an crediderint, seu an vere, proprie an improprie crediderint, vere non crediderint.

Deinde alias causas habent principes & Episcopi, quam Pharisæi; nam ad Christum venire turbam illi indignabantur, principes & Episcopi a Christo abduci dolent, nec vnquam crediderunt apostatas, vortifragos, adulteros, paderastas esse Christos, ideoque qui incaute illis noui Euangelij præcones audierunt, alij ad Catholicam Ecclesiam redierunt, alij per varios errores in atheismum tæciderunt. Quotus enim quisque cum Luthero aut Caluino fensit: non enim Euangelium Christi, sed suas cogitationes fallaces, arque errabundas proposuerunt.

VERSUS 32. & seqq.

Audierunt Pharisei turbam mur-
murentem de illo hac: & miserunt
principes & Pharisei ministros ut
apprehenderent eum. Dixit ergo
eis Iesus, Adhuc &c.

QVÆSTIO I.

*Quod modicum tempus, & quomodo erant
quaesituri?*

Respondet Dominus ad consilia sacerdotum, quia latere ipsi arbitrabantur. Nondum aduenisse capiendi tempus, modico tempore cum ipsis conuerteratur, postea fore capiendi potestatem, non enim hostium se arbitrio, sed patris decreto momenta viuendi, moriendique habere constituta. Itaque irriter in sanos conatus eorum, nec mortem suam nominat, quam illi in corde & ore habebant, sed profecti onem ad patrem appellat, vt nos e iam doceat mortem non formidare, Syriace est: *Πῶς νῦν ἔσται ἡ ζωὴ*, propter vani conuersum. Sic Augustinus. Quod modo vultis facere & facturi estis, sed non modo: quia modo nobis. Quare modo nolo? Quia adhuc modicum tempus vobiscum sum, imple deo dispositionem meam, & sic peruenire ad passionem meam.

§. 2. Quæſierunt illum poſtea, ſed vario ſuſu id accipi poteſt. Quæſierunt il. uni mulieres, vt Chryſoſtomus, in ſepulchro; quæſierunt multi per pœnitentiam poſt aſcenſionem, vt Auguſtinus. Quæſierunt poſt exidm. et in ipſa calamitate. Quæſierunt vt totam fidem, & doctrinam eius abolerent, vt Ruperus. Quæſierunt iurum in cœlum vt Theodorus Heraclitiſis. Quæſiſſimos ipſum imp'os conſtat; nam de illis loqui ut, qui inuenturi eum non erant, idque eorum miliciz deputat. Minatur enim ſe in cœlo fore ſpectatores peruentium. Tumenim cum in mœdis ærumnis verſarentur M. ſſiam liberatorem à Deo poſtulant, ſed fruſtra, cum iam ante eum contempſiſſent; nec vera tamen contritione quæſierunt, ſed in priſtina abalienatione, ferocia, perſecutione Chriſtianorum perſeuerantes magis ſe à Chriſto ſeiunxerunt.

VERSUS 35.

Dixerunt ergo Iudaei ad semetipsos,
Quo hic iturus est, quia non mu-
cniemus eum? nunquid in disper-
sionem Gentium iturus est, Et do-
cturus Gentes?

QVÆSTIO I.

Quæ gentium dispersio?

[illegible]

Hoc tamē veteres Rabbini docuerant, vt R. Aha
in cap. 41. Genit. [Poteritne dici, quod redemptor sit
acceptor facinorū, sed omnes cum confitentis ore
suo, & operibus suis, & corde suo, saluabit & libera-
bit, sicut dictum est Ieremias 23. c. In diebus eius salu-
abitur Iuda, id est, confitentis cum saluabuntur. Sicut
& ipse apud Iaiam cap. 55. *Conuertimini ad me, & sal-
uabimini omnes fines terra. Et iterum, quia mihi silebatur
omnis genus: & urabam omnis lingua, & de illo scriptum
est Iaiā 49. Dedi tē in lucem gentium, citat etiam Psal.
67. Confitebuntur tibi populi Deus, &c. & Sophon. 3.
Verum ita illi nimio gentium, a quibus seruatio
premebantur, odio, in animum non ad-
mittebant.]*

VER-